

čiti od steklenice. Sirovost starega pijanca, podlost in propalost in napuhnjenost njegove druge žene, kateri se pridružuje nič boljši ljubimec, samopridnost in razkošno poželjivost zetovo — vse to popisuje Hauptmann brez obzira in usmiljenja „po naravi“. Nekaj kmečkih delavcev izpopolnjuje to „socialno“ podobno. Sredi tega močvirja stoji nepokvarjeno dekle, sirovega premogarja mlajša hči Helena, ki je zunaj domače hiše dobila precej dobro vzgojo, dasi njena izobrazba ne presega mnogo navadnega kmečkega obzorja. Socialistiški agitator se naglo vname za to kmečko nedolžnost in za njene svetle lase. Takoj

Spomenik cesarice Elizabete v Montreuxu.

pri prvi večerji govori agitator dolgo razpravo proti alkoholizmu, polno statističnih podatkov in števil. Helena je tako prepričana, tako navdušena zanj, da takoj sklene, nikdar več ne pokusiti alkoholske pijače. A nesreča se že bliža. Dr. Alfred Loth — tako je ime našemu socialistu — se hoče oženiti samo pod dvema pogoje: Prihodnja soproga mora biti iz popolnoma zdrave rodbine, da bodo tudi otroci zdravi, in pa ona mu mora prva odkriti svojo ljubezen. Drugi pogoj se kmalu izpolni, in zdaj sledi več nežnih ljubavnih prizorov. A pri prvem pogoju je težava. K porodnici pokličejo zdravnika, in ta razjasni Lothu strašne razmere v tej hiši, o katerih

naš socialist — to je čudno — doslej ničesa zapazil ni. Prvi otrok starejše hčere je tri leta star umrl „za alkoholizmom“. To je seveda zoper Lothove principe, in vkljub temu, da zdravnik konstatira popolno zdravje Helenino, beži socialist iz zastrupljene hiše brez slovesa in pojasnila. Tako se pokaže Loth kot mrzla matematična formula brez srca in čustva. Po vročih ljubavnih prizorih gledavec ne more umeti tega nedramatičnega dogodka. Loth ni človek, ampak nekak računski zaključek. Dosledno bi bilo, da bi zdaj pisatelj razvijal dalje svojo alkoholistiško teorijo. A Helena zagradi namesto za žganjarsko steklenico za — lovski nož in se konča. Če

bi to storila v prvi razburjenosti, bi sicer tudi ne bilo prav, a vsaj umljivo. Pa naturalizem mora vse popisovati počasi in natančno, in zato tudi Helena čaka, da se najprej izprazni stranska soba, v kateri namerava izvršiti svoje dejanje. Nato pride dekla in nam pove v neotesanem šleskem dialektu, kaj se je zgodilo. — Taka je vsebina te igre, ki jo imajo novejši naturalisti za nekak vzor. Posameznosti nam predločuje z največjo natančnostjo, vsaka poteza je z najskrbnejšim opazovanjem vzeta iz življenja, a vendar prava dramatiška umetnost to ni. Namesto živega razvoja značajevidimo tu le osebe v različnih položajih. To je umetnost v malem, in zato ni velika umetnost. Kadar se pa začne vlačiti na oder tudi stvari, ki so sicer istinite, ki pa so sirove in gnusne, tedaj tudi nimamo več pred seboj umetnosti. Tega prepričanja nam nihče ne more vzeti, da je umetnost le tam, kjer je lepota.

Ognjeniški izbruh na otoku Martiniquu.

Iz stare rimske zgodovine nam je znano, kako je l. 79. po Kr. rojstvu nenadoma ognjenik Vezuv izbljuval toliko lave, da je zasul z ognjeno zmesjo mesti Herculanium in Pompei (glej „Dom in Svet“, l. 1897., str. 54). Kakor pravljica iz prastarih dob se nam je zdelo zgodovinsko poročilo. A dne 8. maja t. l. je prišla v Evropo strašna novica, ki nas je prepričala, da še vedno delujejo podzemne ognjene sile, proti katerim je človek brez brambe in moči.

Francosko pomorsko ministrstvo je dobilo od poveljnika križarke „Suchet“ sledečo brzojavko iz mesta Fort de France na otoku Martiniquu: „Vračam se iz mesta Saint-Pierre. Ob 8. uri zjutraj je ognjenik uničil celo mesto. Bojimo se, da so pokončani vsi prebivalci. Rešilo se jih je kakih trideset, katere imam